

آموزش همگانی ایکتر یا زردی نوزاد بیمارستان شهید دکتر بهشتی مراغه

در جلسه آموزش همگانی آشنایی با ایکتر یا زردی نوزاد که در مورخه 1399/6/16 توسط خانم هاشمی سرپرستار بخش نوزادان، در سالن انتظار درمانگاه تخصصی برگزار گردید. در موارد ذیل صحبت گردید و در پایان جلسه آموزشی، به تمامی سوالات مرتبط حاضرین پاسخ داده شد

ایکتر یا زردی نوزادی

ایکتر یا زردی به هایپربیلی روبینمی معروف است و یک یافته شایع در نوزادان است که با زرد شدن پوست بد نوزاد مشخص می شود.

افزایش بیلی روبین سرم و رسوب پیگمانهای بیلی روبین در زیر جلد را زردی می گویند . 60٪ نوزادانی که 37-42 هفته تولد می شوند و 80٪ نوزادانی که قبل از 37 هفته متولد می شوند، در هفته اول دچار زردی می شوند شایعترین علت بستری شدن نوزادان در مراکز درمانی ایکتر فیزیولوژیک است ، که در نوزادان ترم طی 7 روز بیماری آنها درمان می شود. ولی در نوزادان نارس طی دو هفته درمان می شود . والدین باید هوشیار باشند و توجهشان به رنگ پوست نوزاد بیشتر باشد.

روز شروع زردی نوزاد مهم است اینکه نوزاد در همان 24 ساعت اول تولد زردی گرفته پاتولوژیک محسوب می شود بعد از 24 ساعت فیزیولوژیک محسوب می شود.

انواع ایکتر:

- فیزیولوژیک
- پاتولوژیک
- ایکتر ناشی از شیر مادر

ایکتر فیزیولوژیک : علت آن انباشتگی بیلی روبین غیر مستقیم در بدن نوزاد است. به دلیل نارس بودن کبد نوزاد عملکرد کبدی و عمر کوتاه گلبولهای قرمز در نوزادان انباشتگی غیر مستقیم رخ می دهد. این ایکتر از روز 2 تا 3 رز تولد شروع و در روز 4 تا 5 به اوج خود می رسد و تا حدود روز هفتم بعد از تولد حتی بدون اقدام رو به بهبودی می رود.

ایکتر پاتولوژیک: در ایکتر پاتولوژیک که زمان بروز آن در 24 ساعت اول پس از تولد است. بیش از 7 روز و در پره ترم بیش از 14 روز طول می کشد.

ایکتر وابسته به شیر مادر:

- ❖ این نوع ایکتر واکنش نوزاد به متابولیت های پروژسترون در شیر مادر است
- ❖ معمولا بیش از 2 هفته طول کشیده و به درمان جواب نمی دهد.
- ❖ برای مسجل شدن 24 ساعت شیر مادر قطع و فورمولا مصرف می شود . و اگر زردی پایین آمد تشخیص محرز است.
- ❖ البته باید به مادر آموزش داده شود که متابولیت های پروژسترون پس از مدتی کاهش می یابد و باید نوزاد را با شیر سینه خودش تغذیه کند.

درمان ایکنتر:

- فتوتراپی
- تعویض خون
- داروها
- ایمنوگلوبولین

فتوتراپی: سالم ترین و ایمن ترین روش درمانی است

مکانیزم فتوتراپی: نور سبب فرار بیلی روبین از سطح پوست به سمت خون و کمک به دفع آن می شود.

فتوتراپی در مدت 12 تا 24 ساعت باعث کاهش بیلی روبین به میزان 1 تا 3 میلی گرم می شود.

استفاده از لامپ های سفید آبی و سبز و یا مخلوطی از دو طول موج توصیه می شود.

عوارض فتوتراپی:

- ✓ اثر نور شدید روی چشم و صدمه به چشم
- ✓ افزایش درجه حرارت بدن نوزاد
- ✓ افزایش اتلاف نامحسوس آب
- ✓ مدفوع شل و مکرر به علت ورود ایزومرهای بیلی روبین به داخل روده و یا احتمالاً کمبود آنزیم لاکتاز
- ✓ سندروم بچه برنزه که در آن پوست ، ادرار، سرم ، قهوه ای مایل به سیاه شود. به علت تحریک سنتز ملانین و تجویز آن به وسیله اشعه اولتراویوله
- ✓ بی حالی
- ✓ همولیز
- ✓ تاثیر روی DNA
- ✓ راش جلدی در اثر صدمه و حساسیت سلول های ماست سل به لیز هیستامین در پوست
- ✓ تغییر سیکل خواب و بیداری نوزاد
- ✓ کاهش وزن
- ✓ تغییر در سیکل تغذیه
- ✓ بسته شدن سوراخ های بینی بوسیله چشم بند
- ✓ عوارض گوارشی مثل اسهال
- ✓ صدمه به ناحیه ژنیتال بخصوص در پسران چون بیضه ها به گرما حساس هستند
- ✓ بررسی بثورات پوستی
- ✓ انجام درمان های لازم در صورت بروز عفونت چشم

مراقبت های فتوتراپی:

- ✓ محافظت چشم های نوزاد با چشم بند
- ✓ کنترل درجه حرارت بدن نوزاد بطور مرتب هر چهار ساعت یکبار
- ✓ کنترل بیلی روبین و Hb, HCT هر 4 تا 8 ساعت یا 12 تا 24 ساعت بر حسب نیاز
- ✓ قطع فتوتراپی به محض رسیدن بیلی روبین به سطح مطمئن و بی خطر
- ✓ کنترل جذب و دفع

- ✓ تغییر پوزیشن هر 2 ساعت و توجه به قرار گرفتن تمام سطح بدن در معرض نور
- ✓ فیکس نمودن چشم بند بطوری که فشار به سوپورها وارد شود.
- ✓ ارزیابی رنگ پوست نوزاد
- ✓ خودداری از چرب کردن پوست (باعث سوختگی پوست آغشته به این مواد می شود)
- ✓ رعایت فاصله منبع نور با سطح بدن نوزاد در حد 25 تا 20 سانت و 30 تا 40 سانت در انکوباتور
- ✓ تغذیه کودک با شیر مادر بطور مرتب
- ✓ خودداری از دادن آب و قند به نوزاد
- ✓ اطمینان از سالم بودن لامپ ها
- ✓ کنترل ساعات مصرفی لامپ ها و چک آنها توسط کارشناس تجهیزات پزشکی (عمر مفید لامپ ها حدود 3000 ساعت است)
- ✓ استفاده از پریش جداگانه برای دستگاه
- ✓ قرار گیری دستگاه در جایگاه مطمئن
- ✓ کنترل درجه حرارت بدن نوزاد و محیط

موارد ضروری جهت آموزش به همراه پس از ترخیص:

- ✓ مراجعه به پزشک معالج جهت پیگیری روند بهبودی 48 ساعت پس از ترخیص
- ✓ آموزش شیردهی به مادر و افزایش دفعات شیردهی توسط مادر
- ✓ پرهیز از انجام حمام ، مصرف داروهای سنتی ، فنوباریتال
- ✓ و سایر داروها با تاثیر نامشخص

